

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Apologia Libri De Reditibvs Ecclesiasticis

Azpilcueta, Martín de

Antverpiæ, 1574

Confvtatio Fvndamentorvm Partis Aduersæ, per monita subsequentia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40048

ergo præsupponit Concilium, eū qui violauerit eius prohibitionem, legem iustitiae specialis violaturum; ac per consecutionem, obligatum iri ad restituendum: quæ est nostra conclusio, & præfata secundæ questionis decisio, per omnia prefata irrefragabiliter probata, videlicet; beneficiarios non solum peccare vanè aut profanè redicere ecclesiasticos impendendo, sed etiam teneri ad restitutionem sic impenorum. Quod adhuc dilucidius constabit, per monita sequentia, quibus subvertuntur præfati N. fundamenta, nō supra petram, sed super arenam fundata.

C O N F U T A T I O F V N-
D A M E N T O R V M P A R T I S A D-
U E R S A , p e r m o n i t a s u b s e q u e n t i a .

S V M M A R I V M .

Beneficiarij non sunt suorum reddituum domini absoluti: quoniam habent onus dandi superflua pauperibus. num. 1.

VIII. Moneo, nil obstare præfatae nostræ conclusioni, argumentum primum & principale partis aduersæ, quo nituntur etiam Adrian. in 4. de rest. q. 12. & Domin. Sot. in lib. 10. q. 4. art. 3. de iust. & iur. videlicet. c. 1. de cleric. non resid. lib. 6. quatenus significat à contrario sensu; beneficiarios fieri dominos distributionum quotidianarum, quas interessendo diuinis, lucrantur. Nā ei copiosè ac efficaciter respödimus suprà. q. 1. monit. XLIII.

S V M M A R I V M .

Beneficiarij redditus nō equari stipendiis praesidum, probat Concil. Trid. num. 1.

IX. Moneo, nil etiam obstare secundum aduersæ partis argumentum, videlicet; quod qua ratione præsides, magistratus, & alij ministri Regis pos-

sunt liberè disponere de stipendiis & salariis suis sine restituendi obligatione, eadem etiam beneficiarij poterunt disponere de prouentibus reddituum sibi deputatis; quæ stipendia & salario eorum dicuntur sine restituendi obligatione: nihil, inquam, obstat hoc argumentum. Tum, quia contrarium statuit in Concilio Trident nuperimo in sess. 25. cap. 1. de reform. & aliis multis canonibus. c. Peruenit. 1. q. 3. & c. De Syracusana. 28. dist. quibus beneficiarij vetatur donare quicquam cognatis & familiaribus, nisi paupertatis intuitu. At palam est, Regum ministros posse donare quæ ex stipendiis suis lucrificiunt tam per viam ultimæ voluntatis, quam donationis inter viuos quibuscumque voluerint, tam cognatis quam extraneis, sine villo paupertatis vel pietatis intuitu. Tū, quia omnia iura, quæ de hac re statuant, videlicet. 12. q. 1. 12. q. 2. & 3. & c. Ad hæc. & cap. Relatum. 2. de testam. contrarium significant. Tum, quia hoc consequeretur quiddam absurdum, & ideo non audiendum. l. Nam quod absurdum. ff. de opere libert. c. Dudum, de præb. lib. 6. Quod etiam ipsimet iudicant esse tale, nempe; quod clerici non tenentur plus, ad erogandas eleemosynas de suis redditibus ecclesiasticis, quam laici de suis secularibus. Nam, nulla rationum, quibus Domin. Sotus in d. lib. 10. q. 4. art. 3. & 4. de iust. & iur. nittitur, magis obligare clericos quam laicos, concludit contra eum qui in predicta similitudine ministrorum Ecclesie, & Regum se fundauerit: quandoquidem nulla eorum probat obligari clericos ad hoc nisi per leges charitatis & misericordiæ, quibus etiā laici tenentur.

K 5 S V M -

S V M M A R I V M .

Charitatis lex ex aequo ligat laicos, & clericos habentes superflua. num. 1.

X. Moneo, quod praefatus N. infra
me respondit ad c. Mos. & c. Gloria
Episcopi. 12. q. 2. dicens; quod illi
textus loquuntur de hospitalitate debita
lege charitatis, & non lege iustitiae.
Tum, quia lex charitatis ex aequo
ligat laicos, & clericos habentes su-
perflua; & capitula predicta clarè si-
gnificant longè plus teneri Episcopos
quam laicos. Tum, quia praefatum
cap. Mos. continet eam partem, quæ
assignatur Episcopo, & eius familiae
dilectori ei propter hospitalitatem, &
susceptionem pauperum: & ita cum
illo modo & onere, ad quod imple-
ndum leges iustitiae specialis obligant.
1.1. & 2.C. de donat, quæ sub modo,
& alia latius citata supra in monito
xxvii. primæ quæst. Tum, quia il-
la verba Hieronymi: Gloria Episcopi
est pauperum opibus prouidere: igno-
minia sacerdotis est propriis studere
diuitiis; longè aliam & ampliorem
obligationem significant inesse Epi-
scopis ad subueniendum pauperibus,
quam aliis laicis: & quod ipsum signifi-
cat illud Apostoli; Episcopum hospi-
talem esse debere, 1. Timoth. 1. relatū
in princip. 42. dist. At nulla ratio po-
test redi, cur Episcopi habentes su-
perflua, plus teneantur ad hospitali-
tatem, quam laici habentes eadem;
nisi quod Episcopi non solum tenen-
tur ad eam legibus charitatis, sicut lai-
ci; sed etiam legibus iustitiae specialis,
propter onus dandi superflua, bonis
ecclesiasticis iniunctum.

S V M M A R I V M .

*Beneficiario propter diuisione bonorum, olim,
vel recens facta, non eximuntur ab one-
re superflua pauperibus erogandi. num. 1.*

XI. Moneo, quod praefatus N. incau-
te significat, me dixisse; diuisiones bo-
norum ecclesiasticorum haec tenus fa-
ctas, esse sine causa iusta ordinatas: cu-
mair, non posse negari, diuisiones fru-
ctuum, & erectiones beneficiorum, ab
Ecclesia iusta de causa esse factas, illa
videlicet, quam non expressimus de
impedita discordia, quam commu-
nio parere solet, vel alia. Incaute, in-
quam, hoc significat: quoniam argu-
mentum nostrum non pretendit con-
cludere absolute, diuisiones illas fui-
se absque iusta causa factas; sed dissi-
ctiuè, quod fuerunt factæ sine iusta
causa: quod non era dicendum, vel
non ea intentione, ut absolutiore po-
testatem haberent Episcopus & cleri-
ci post diuisione in suis partibus, quæ
Episcopus habebat ante diuisionem
in omnibus. Quia licet interueniret
causa diuidendi administratione, non
aderat tamen causa ad mutandam na-
turam illorum bonorum; qua iure
divino, naturali, & humano eis inerat,
ut superflua dareretur pauperib;. Quod
autem subdit, intentionem legis non
esse in præcepto, ineptè dictum esse,
probatum est supra, q. 1. mon. LXVIII.
& LXXIII. Et præterea nil facit ad
propositum nostrum, in quo non lo-
quimur de intentione legis, sed de in-
tentione partium agentium, ultra quæ
eorum actus nil operari iure vulgato
probamus; neque ipse negat.

S V M M A R I V M .

*Beneficiario non est tam lata facultas vten-
di redditibus sui beneficij, quanta marito
redditibus dotis. num. 1.*

XII. Moneo, nil obstat illam, que
noua est, æquiparationem; quam fa-
cit praefatus N. in c. 6. partis 4. inter
beneficiarum quod ad bona ecclesiæ
sua, & matritum quod ad bona uxoris
in

in dotem sibi ab ea data. Tum, quod maritus verè est dominus rerum dotalium. l. Doce ancillā C. de reivend. l. Dotale. ff. de fundo dota: non tamē beneficiarius rerum ecclesiae, vt suprà mon. xxi iiii. probatum est. Tum, quod in alienatione rerum dotalium, non requiritur illa causa & solemnitas, quæ in alienatione rerum ecclesie. Sufficit enim consensus ab vxore, sine vi & dolo sponte præstitus & iuratus. c. Cùm contingat, de iure iuri, iñò & consensus secundus post biennium præstitus. Authen. Siue à me. C. Ad Vell. & glos. recepta in d.c. Cùm cōtingat. Tum, quod maritus pro libito perinde impendere potest fructus ex re dotali perceptos, ac perceptos ex aliis suis propriis. iuxta l. Pro oneribus, cum aliis ibi à glos. citatis. C. de iure dot. non autem beneficiarius, vt probatum est suprà q. 1. mon. xxvii. Tum, quod neque Reuerendiss. Segobienensis Episcopus, quem ipse citat in lib. 4. variarum resolutionum. c. 15. id affirmat; sed solum ait id, quod in mon. seq. tractabimus.

S U M M A R I U M .

Divisio fructuum beneficij inter præcessorem, & successorem, facienda est, vi fit inter vsufructuarium; & non vt fit inter maritum & vxorem factio diuortio attento iure communi. num. 1.

Licet in Hispania in episcopatibus, & etiā in aliis beneficiis aliquarum diocesum contrasiat. num. 4.

Divisio fructuum inter fidei commissarium, & eum cui restituendum est fideicommissum, fit eodem modo, quo inter dominum, & vsufructuarium. num. 2.

Argumentū à simili, foliuitur per dissimile, datum in proposito in quo fit. num. 3.

Beneficiario non est tantum iuris in rebus beneficij, quantum marito in rebus vxo-

ri; nec sustinet onera tam gravia, quam maritus. num. 3.

XII. Moneo, nil etiam obstat nobis id, quod præfatus N. securus præfatum Reuerendiss. Segobiensem in lib. præfato, tenet cōtra communem, scilicet; Diuisionem fructuum beneficij inter mortuū, & successorem faciendam esse eo modo, quo fit inter maritū & vxorem factio diuortio pro rata temporis anni, pro quo sustinuit onera maritus. iuxta. Diuortio. ff. Solut. marit. & non eo modo quo dividuntur inter vsufructuarium & dominū finito vsufructu: quæ est sententia cōtraria cōmuni, vt ipsaem Segobienensis fatetur, quam tenet glos. c. Si propter, de rescript. lib. 6. verb. Primi anni, recepta ibi per doctores, & in c. Præsenti, de offic. erd. lib. 6. & per Card. & Imol. post Host. in c. fin. de pecul. cleric. & alios citatos per præfatum Reuerendissimum. Moneo, inquam, nihil id obstat. Tum, quia ex eo, licet esset verum, nil contra nos in bona cōsequētia inferri potest. Tum, quia id non est tenendum, licet præfati Reuerendiss. auētoritatē, non abs re magnificiens, cōsiderabam pro eo facere, quod alioquin cōtingere posset, vt beneficiarius seruiret beneficio semi annū sine vlo emolumento; puta, si iam vindemia facta Septēbri, aciperet Kalendis Octobris beneficium, cui seruiret vsq; ad Kalendas Aprilis, in quo tépore nil fructuū percipitur; quod videtur absurdū, & ita non dicendum. l. Nam quod absurdū. ff. de oper. libert. Licet, inquam, hoc pro eo considerauerim; tamē in hac specie ei non accedo. Tum quia, vt suprà sāpē dixi, à cōmuni nō soleo discedere, nisi textu vel efficaci ratione ad id me ad gente. iuxta c. fin. 20. dist. & Io. Andr.

rece-

receptum in c. i. de constit. Tú, quia beneficiarius & fidei commissarius videntur esse sibi quò ad hoc similes, arg. eorum, quæ adducta fuerunt in mon. xxiiii. & certum est inter fidei commissarium, & inter eum cui restituendum est fidei commissum, esse diuidédos fructus eo modo, quo diuiduntur inter dominum, & vsumfructuarium; per l. Herennius, ff. de vsumfructu. quæ habet; omnes fructus, qui post acquisitum ex causa fidei commissi dominium ex terra percipiuntur, ad fidei commissarium pertinere: licet maior pars anni, ante diem fidei commissi cedentem, intercessisse dicatur. Tum, quia argumentum illud à simili, quo ille à communi recedit, de marito ad beneficiarium, dissolutur per dissimile, quod in eo ipso proposito in quo adducitur, inuenitur. Nā licet verum sit, beneficiarios onera beneficiorum subire debere (c. fin. de rescript. lib. 6. ibi. Quia propter officiū datur beneficium) sicut maritus onera vxoris. 1. Pro oneribus. C. de iure dot. tamen onera mariti longè maiora sunt: & iura efficiunt eum dominum rerum dotalium, vt perinde reditus earum, ac suarum, impendere possit: & ita concurrunt in eo duo, nempe, dominium, & onerum sustentatio. Beneficiarium autem non faciunt iura rerum ecclesiæ dominum, vt probatum fuit in mon. xxiiii. Nec concedunt ei tam liberam facultatem impendendi earum reditus ac marito, vt probatum est in mon. xxvii. Quare iure glos. præfata cum communī potius assimilauit eū vsumfructuario quò ad rem in qua vsumfructum habet, quam marito, qui rei dotalis habet dominium. Et quamuis N. dicat illā 4 opinionem esse in vsum Hispaniis: ego

tamen eo ætate grandior, id non vidi seruari, nisi in Episcopis, Abbatibus, & Prioribus conuentualibus; neque ipse Couarrubias id ait in loco præciato; imò significat contrariū, dicens: æquius & iure verius videri sibi contrarium eius quod communis tener. Dum item ait idem Alberico fuisse vsum in d.l. Diuortio. nu. 12. sed alios ibi doctores, neque Cosmam vbi infrā tit. de annat. §. Item quæ, ausum fuisse id tenere. Neque est verisimile tot doctores, qui in tot regnis & provinciis prefatam glo. approbauerunt, non fuisse monituros suos auditores & lectors contrariae praxis, si quam sciuerint: nescire autem vix poterant in re tam frequenter, & nunquam nō contingente. Et ita credere par est, non solum in theoria à Doctribus, sed etiam in praxi à Iudicibus, & partibus eam seruatā esse extra illos episcopatus, in quibus à paucis antehac annis, constitutionibus Synodalibus aliud statutum est, vt in Pampilonesi, vbi annus quò ad hoc, & aliquot alia, incipitur Nouembri, à festo celebri Beati Martini. Nec videtur obstat cōsideratio nostra: quoniam responderi potest, quod illa solum probatur, quod eiusmodi beneficiario, qui nihil de redditibus beneficij percepit, & aliquo tempore illi seruuit, solutur honestum salarium, quod pro tali seruicio debetur, sicut & vsumfructuario, qui prædiū in quo habebat vsumfructum, coluit arando, serendo, putando, fodiendo; & moritur ante messem, vel vindemiam; debent solvi expensæ, quas in id fecit à domino, qui vult fructus eius habere. Quare, certū mihi est, quod successor in Ecclesia parochiali, cui mortuus per se vel per alium inseruuit, & ante vlos fructus

fructus perceptos obiit, debet solvere illi tantum, quantum ad honestam sustentatiōnem inferuendo indiguit, etiam iure naturali. l. Secundum naturā. ff. de reg. iur. c. Qui sentit onus, debet sentire commodum, eod. tit. libro 6. & l. Fructus sunt, qui restant deductis expensis, ff. Solat. mattim. Quod confirmari potest multis addūctis per Paulum, 1. Corinth. 9. & cap. 1. 13. q. 2. Quæ lex quia naturalis est, nulla consuetudine deleri potest. c. fin. cum ei annotat. de consuetud.

S V M M A R I V M .

Beneficiarius facit suos fructus à solo separatos, etiam nondum reconditos. nu. I. XIII. Moneo, nil etiam obstat id, quod præfatus N. subdit, & nos concedimus cum præfato Reuerendiss. vbi suprà; nempe, sufficere beneficiario præmortuo, vel eius causam habenti, quod fructus sint à solo separati; licet nondum sint in horrea congregati, ad hoc, vt ad eum pertineat. Nil, inquam, obstat: quia ex eo concessio, nil contra nos sequitur; & ita concedimus id esse verum. Tum, quia probatur in l. Si eius. ff. de rei vendicat, secundum veriorem intellectum l. Arboribus. §. Julianus, alias est. l. Si fur. ff. de vsufruct. & l. Si vsufructarius. ff. Quibus mod. vsufruct. amittat. Tum, quia communis est, vt ait Tiraquel. lib. 6. de vtroque retract. §. 5. glos. 4. in princip. Tum, quia nullum fundamentum firmū habet glos. dicti c. Præsenti. quæ requirit fructus esse collectos, & in horrea reconditos; licet ei consentiat etiam glos. in d. cap. Si propter. &c in d. l. Si fur. in princip. ff. de vsufruct. & l. Exaduerso, in princip. ff. de rei vendicat. Tum denique, quod in quodam decreto

ecclesiæ Gallicanæ, id satis clarè determinatur in sit. de annat. §. Itē quod ecclesia; vbi Cosmas ait; id quod defendimus esse communiter receptum: & patet per Card. Imol. & Barbat. in d. c. vlt. ad finem, de pecul. cleric. Albertic. in d. nu. 12. Domin. in d. c. Si propter Perus. in d. cap. Præsenti. Salycet. in l. Si pater. C. de vsufruct. Florian. in l. Qui scit. §. Si alieno. ff. de vsur. & alij alibi, & contrarium ait esse trufam. Bald. in d. l. Si vsufructarius, addens; reconditionem in horrea, nil agere ad rhombum. Contra quam tamen communem sententiam facit, quod alias præter omnes considerabam; scilicet, quod licet professor bona fidei fiat dominus frumentum simulac separati sunt à solo, à quoquaque separantur; vsufructarius tamen non fit dominus eorum, nisi percipientur; vel per ipsum, vel per alium nomine ipsius separantur. l. Si fur. ff. de vsufruct. & l. Si vsufructarius. ff. quib. mod. vsufruct. amittat. At vt plurimum beneficiariorum non separant, nec portant in areas; vel torcularia per se neq; per alios nomine suo fructus agrorum, ex quibus debetur decimæ, quæ sunt bona pars fructuum beneficiorum Hispaniarum, & Galliarum. ergo non sunt eorum ex sola separatione. Ad quam replicationem memini aliquando respondere, quod domini prædiorum, qui tenentur ad solendas decimas Deo & beneficiariis, colligunt omnes fructus, & videtur colligere illos sibi, Deo, & beneficiariis, pro partibus quæ illos tangunt. Pro quo facit, quod Paulus relatus ibi à Bald. in d. l. Si vsufructarius. dixit sufficere, si separatio fiat ab vsufructario vel ab alio nomine eius explicitè, vel interpretatiuè. Quod ipsum sensit

sensit etiam Bald. in d. l. Qui scit. §. Præterea de vñur. licet non sufficiat separatio casu facta. Vnde poma glandes, & alij fructus per se decidentes, non fiunt vñfructuarij, donec illos accipiat, & trahet, per se vel per aliū; & ita satis possunt dici segetes, & vñæ ex quibus decimæ debentur separatæ à solo, ut decimæ cedant beneficiariis eo ipso, quod cas messuit, vel collegit dominus, aut colonus, sciens ex eis decimas deberi Deo, & beneficatio: & ita interpretatur consuetudo, que valde rationabilis, & ecclesiis fauorabilis est.

S V M M A R I V M .

Divisio fructuum inter præcessorem, & successorem in primogenio facienda est vt inter vñfructuarum & dominum. num. i.

Primogenia omnia, sine Maioratus, non sunt dignitates. num. 2.

X V. Monet, nil obstat id quod præfatus N. referēs præfatu Reuerendiss. Segobiensem, tenet; videlicet, quod divisio fructuum inter succedētem in primogenio seu maioratu, & eum qui tenuit illum, non est facienda eo modo, quo fit inter vñfructuarum, & dominum finito vñfructu. Tum, quia nihil ex eo concessio contra nos infertur. Tum, quia non est illud tenendum: quia contraria opinio videtur communis. Tum, quia secundum omnes, eadem, quæ de divisione fructuum inter vñfructuarum & dominum finito vñfructu diximus, dicēda sunt inter fidei commissarium, & eum cui vel à quo restituendum est illud, sine villa pro rata temporis divisione; per præfatum I. Hærennius. ff. de vñur. Et palam est primogenia esse fidei commissis in hoc simillima. Tum, quia nō obstat c. i. §. His consequen-

ter, in tit. Hic finitur lex, in vñibus feudor. Quia §. ille exorbitat à iure communii; idcōque non est extendendus de feudo ad maioratus.c. Quæ à iure, de reg. iur. lib. 6. præsertim, quia non est eadem ratio, vt palam est. Nō obstat etiam ratio, quam præfatus Reuerendiss. Segobiensis adducit, videlicet; quod quemadmodum maritus sustinet onera vxoris, ita & votati ad maioratus sustinent onera illorum, quos dicit esse dignitates; quippe, qui constituuntur per testamēta, per contractus vñtro citrōque obligatotios, & donationes sub modis factas, sine villa Regum auctoritate. iuxta l. Filius familias. §. Diui. 2. ff. de legat. i. cum annot. ei per omnes. Tum, quia etiam auctoritate regia constituti carent dignitate, & nobilitate, nisi aliqua clausula, quæ ad id eos extendat, muniantur: quod palam probatur per diffinitionem nobilitatis Bartho. cōmuniter receptam in l. i. C. de dignit. lib. 12. Tum, quia cap. Quām periculosem. 7. q. i. in contrarium citatum, non lequitur de huiusmodi maioratibus, & primogeniis; sed de aliis, quæ in veteri testamento aliquid sacerdotij habebant, quale non habent præfati maioratus: & ita longè similiores sunt in hoc fidei commissariis, vñfructuaris, & beneficiariis, quām marito & vxori, de quibus supra. Tum, quia rati sunt maioratus, quorum domini & successores teneantur ad grandes impensas necessariò faciendas in bellis, vel aliis, etiam si nolit gratis facere: & quando essent aliqui tales, & detentores eorum, eas necessariò ficerent; possent successorem ad soluendas eas, si ex maioratibus saltem tantudem non perceperint, compellere: vt supra dictum est de beneficiariis.

S V M -

SUMMARIUM.

Pensio non est soluenda ei, qui ante diem solutionis à Papa præfixum, moritur. nu. 1.
XVI. Moneo, nil nobis obstat id, quod præfatus N. incidenter ait; id quod est dictum de divisione fructuum inter maritum & vxorem, idem esse dicendum de divisione solutionis pensionum à Papa super beneficii constitutarum. Tum, quia nil ex eo concessio contra nos infertur. Tum, quia contrarium videtur tenendum, per easdem predicas rationes, & per stylum curiae, qui videtur hoc magis obseruare, ut hic Roma à plerisque audio. Tum, quia licet ut ait Ludouicus Roman. conf. 388. & constat ex litteris ipsius Papæ, pensiones præfatae constituunt ad commodiorem sustentationem eorum, & quasi in alimentum; nō tamen sunt verè alimenta illius naturæ, cuius sunt illa, de quibus in tit. de aliment. & cibar. sed talium, quæ dantur sub modo expresso, vel tacito, ut cedente die ad id præstituto, accipiant illa; siue maior, siue minor pars anni transierit; & non percipient illa, si antequam dies cedat, finiantur.

SUMMARIUM.

Intellectus Concilij Tridentini. num. 1.
XVII. Moneo, nil mihi obstat, quod præfatus N. in 2. par. c. 8. nu. 23. significat, me dicere in libro meo in q. 2. nu. 24. quod Concilium Tridentinum sese. 25. c. 1. de reformat. nouauit aliqua circa hanc; quatenus prohibet Episcopos & clericos ex redditibus beneficiorum, consanguineos aut familiares ditare: quia ego non dixi, concilium in hoc aliquid nouasse: sed contendi declarasse ius antiquum, quod secundum communem sententiam continet; beneficiarium, qui suos cognatos, vel familiares ditat, non solum peccare, sed

etiam ad restituendum teneri. Quod supramon. xxiiii. & xxvii. repetiuimus, ut est videtur in responsione inductionis, qua ille viritur contra me per locum à contrario sensu, infra mon. lxx.

SUMMARIUM.

Beneficiarius quantum pro se sustentando egeat, arbitrium est. num. 1.

XVIII. Moneo, nil obstat illud Sotii argumentum, videlicet; quod non potest satis recte estimari, quanto egeat beneficiarius pro sua honesta sustentatione; & quod ea quæ per iustitiam debentur, non sunt relinquenda iudicio prudentium, qui possunt esse varijs: imò debent determinari clare. Pro quo facit I. Leges. C. de leg. & l. Constitutiones. C. de iur. & fact. ignoran. Nil, inquam, obstat hoc fundamentum. Primo quidem, quod S. Thom. in d. q. 185. ar. 7. Sec. 2. & in d. Quod l. 6. ar. 12. cui ille in hac re nititur, ait contrarium. & Ulricus à Dionysio relatus, affirmat in lib. 1. contra pluralitatem benef. art. 11. Deinde, quod licet non possit estimari omnino, & ut aiunt punctualiter, facilè potest paulo plus, vel paulo minus, ut arbitratur Ioannes Maior in 4. dist. 24. q. 18. Tertiò, quod quamvis eius arbitrium nimis videatur strictum: tam oportet ut beneficiarij sciant quanto unus quisque eorum paulo plus vel minus egeat pro sua honesta sustentatione: quoniam, esto non obligaretur ad restitutionem superflui impensi; tamen necessarium est ad sciendum quando peccat mortaliter: quandoquidem, etiam ipsemet D. Sotius fatetur in lib. 10. q. 4. art. 4. de iust. & iure. in 3. conclus. sic impendentes superflue, peccare mortaliter; & ideo oportet ut sciatur, quantum in suam sustentationem

tionem honestam iustè expendere valeat. Quartò, quòd ratio assertionis præfati Sotis est contra mille iura, quæ multa iustitiae opera boni viri arbitrati relinquit, puta, l. 1. de iure delib. & cap. De causis, de offic. de leg. & plurima, quæ congerit Rauen. in alphab. aureo, verb. Arbitrium. & Decius in c. Sedes, de rescript. & alij alijs sèpissimè. Est item contra ipsummet S. Thom. qui in hoc ipso proposito expressim ait contrarium in Sec. 2. q. 185. art. 3. ad 1. ibi. Non potest determinari quando sit ista necessitas; & paulò post. Hæc determinatio, humanae prudentiae relinquitur.

S V M M A R I V M .

Beneficiarij magis obligantur ad largiendas elemosynas, quam laici. num. I.

Prodigalitas laicorum venialis, clericorum autem mortalis. num. 2.

XIX. Moneo, falsum esse illud fundatum, quo præfatus Sotus contra communem nititur; vt dixi in præfato libro q. 2. nū. 21. videlicet; quòd beneficiarij non sunt obligati ad eroganda superflua per leges iustitiae, quæ obligant ad restituendum: sed tātum per leges misericordiaj & charitatis, quæ etiam laicos obligant ad elemosynas: neutros tamen constringentes ad restitutionem, vt suprà monito II. & III. dictum est. Hoc, inquā, fundatum est falsum. Tum, per ea quæ adducta sunt mon. I. suprà ead. q. Tum, quia est multorum inconvenientium fons. Consequitur enim illud, quòd sine iusta ratione Sacrosanctum Concilium Trid. in d. sess. 25. cap. 1. de reformat. vetuisset beneficiariis, ne quæ superessent eis, donarēt cognatis & familiaribus, si alioquin non essent pauperes; non vetando ipsum laicos. Consequitur item pari-

ficatione beneficiorum & laicorum quòd ad eleemosynæ facienda necessitatem: quandoquidem secundum illum, virique tenentur legibus misericordiaj; & neutri villa lege iustitiae. Cuius ramen contrarium tenet ipsemer; imò & præfatus N. Tum, quia esset quodammodo scandalizare populum Christianum. Quod satis colliges ex Caet. Sec. 2. q. 37. art. 1. Populus enim tot decimas & iura soluit clero, persuasum sibi habens id, quod præfatum Concilium sess. 25. de reform. & multa alia, vt c. Hoc. c. Episcopus. & c. Precariè. 10. q. 2. significant, nèpe; quòd omnia superflua debent in pauperes & in opera pia impendere. Tum, quia est contradicere S. Thom. cuius ipse auctoritate nititur, qui significat; prodigalitatem beneficij circa reditus suos esse peccatum mortale: prodigalitatem autem laicorum non plus quam veniale, in Sec. 2. q. 183. art. 7. & Quolib. 6. art. 12. & exprefsius q. 119. art. 3. in hæc verba: Prodigus peccat in alterum consumendo bona, ex quibus aliis deberet prouidere: quod præcipue apparet in clericis, qui sunt dispensatores bonorum ecclesiasticorum, quæ sunt pauperum, quos defraudant prodigè expenden- do. Quæ determinatio non esset veræ, nisi inueniretur lex aliqua, quæ obstringeret beneficiorum ad eleemosynam, & non laicum. Tum, quia est (si res satis perpendatur) fundare, beneficiorios non solum non teneri ad restituendum vanè vel profanè impensa; sed neque mortaliter in hoc peccare: quādoquidem nec laici, quibus ille pares facit, peccant plusquam venialiter, prodigèdo sua sine alterius damno; quod est contraire Thomæ vbi suprà, & contraire sibi metipsi, qui contra-

contrarium expressè tenet lib. io. q. 4.
art. 3. de iust. & iur.

SUMMARIUM.

Beneficiarius nō salvitur ab obligatione restituendi male impensa, propter imponentiam; & potest illo & illo modo restituere, etiam si sit Monachus. num. 1.

XX. Moneo, infirmam esse itē illam considerationem Sotis vbi suprā scilicet; quod res inutilis est asserere, beneficiarios teneri ad huiusmodi restitutionem: quia non possunt eam facere, nisi de suis ipsis redditibus; qui, iuxta sententiam quam defendimus, debentur operibus piis, etiam sine hac restituendi obligatione. Quæ tamen consideratio infirma est. Primū, quod huiusmodi restitutionem facere poterit beneficiarius, si est secularis, de suis bonis patrimonialibus, vel quasi patrimonialibus si haberet: sin autem, de eo quod querere potest parcius viviendo, & etiam de eo quod merebitur ultra suam congruam sustentationem, inserviendo beneficio multo plus quam obligatur ad inserviendum necessario illi. iuxta ea quæ in prædicto lib. q. 1. coroll. 9. nu. 59. & coroll. 17. nu. 20. dicta fuerunt; & repetita suprā q. 1. mon. lxxvii. nu. 3. & etiam de illo, quod per suam industriā donationes & ultimas voluntates querere potest c. Expedit. c. Certè. 12. q. 1. c. 1. de testam. c. Fixum. 12. q. 5. de illo item quod recuperare potest ab his, quibus male dedit. c. Si quis presbyterorū, de reb. eccl. nou alienand. & trad. Caiet. in d. q. 18. art. 7. quod infra monito xxi. repetetur. Secundò quod imponens restituendi non tollit obligationē id faciendi. l. Continuus. §. Cū ita. ff. de verb. oblig. Quamvis excusat à culpa non restituendi pro tempore, quo illa impon-

tentia durauerit. l. Nam & is. ff de do-
lo. & c. Olim. 2. de restit. spoliat. Plus
tamen coloris habet Sotis cōsideratio
in beneficiario regulari, cuius omnia
bona, quæ per secularem quæsita es-
sent illi patrimonialia vel quasi patri-
monialia, sunt ipsi ecclesiastica: quia
quicquid habebat ante professionem,
queritur per eam suo monasterio &
ordini. c. In præsentia, de probat. &
Auth. Ingressi. C. de Sacros. & quic-
quid vnde cuncte post eam querit,
querit eisdem, per mon. ix. cum seq.
& per monitum lvii. & lxii. suprā
q. 1. Nihilominus tamen responderi
potest, quod etiam regularis potest
restituere de reliquatis partē viuendo,
iuxta mon. xxx. q. 1. & per monitum
lxx. eiusdem q. & per sacrificia &
orationes; rogando item amicos ut
pro eo soluant: & denique petendo
humiliter per se, vel alios remis-
sionem debiri, quam æquiparat resti-
tutioni glos. c. Peccatum, de reg. iur.
lib. 6. verb. Restituatur.

SUMMARIUM.

Concilium Tridentinum quomodo tacitè
sentit, beneficiarios teneri ad restituendam
male impensa. num. 1.

Ratio unica legis habetur pro expressa.
num. 1.

XXI. Moneo, quod nil etiā obstat
id, quod diximus in præfata q. 2. esse
maximum eorum, quæ me in contra-
riam partem mouebant; præfatum Sa-
crosanctum Concilium Trident. sess.
25. de reformat. Quod quamvis ve-
tet beneficiario donare & expendere
prohibito, non tamen præcipit, vt re-
stituat quod sic insumpsit: & qui de
vno dicit, de alio negare videtur. c.
Qualis. 25. dist. 1. Cū prætor. ff. De
iudic. Nihil, inquam, id obstat. Tum,
quia sicut non declarauit expressè hanc

L resti-

restitutionem esse necessariam; ita etiā non declarauit non esse necessariam. Tum, quia potius videtur tacitè declarasse illā esse necessariam: eo quod vetando beneficiariis, ne cognatis & familiaribus, nisi paupertatis intuitu, superflui donarent; non vetando idē laicis, significauit, quod vltra leges charitatis & misericordiæ, quibus etiam laici obstringuntur, est lex aliqua iustitiae, qua solos beneficiarios obligat. Nulla enim alia ratio reddi potest; & ita hæc videtur expressa. argum. l. singul. Quamuis. C. de fidei commiss. iuncta glo. & Baldo ibidem. Tum, quia qui de uno dicit, etiam dicit de alio simili, secundum Dom. in d. c. Qualis, maximè si esset consequens illi, ut videtur esse in hoc casu. l. Illud ff. de acquir. hæred. cap. Præterea, de offic. deleg.

S V M M A R I V M.

Consuetudo non potest contra hanc conclusionem. num. 1.

XXII. Moneo, quod nil etiam obstat id, quod vbi suprà dixi esse de præcipuis eorum, quæ me in contraria partem mouebant, videlicet, quod aliquibus videtur, quod quamvis recepta opinio in theoria affirmauerit semper id quod nos dicimus: ¹ praxis tamen communis seruauit contrarium. & antiqua consuetudo magnam secum confert auctoritatem. c. Cùm delectus, de consuetud. & l. Minimè ff. de legi. Nil, inquam, id obstat: Primum, quod in d. libello q. 1. nu. 18. & q. 2. nu. 1. & 3. & suprà eodem, monit. xxxix, probatum reliquias; præfata obligationem esse legis naturæ ac diuinæ, præsuppositis pactis expressis vel tacitis, de quibus in monit. xxvii. q. 1. contra quam nihil prodest consuetudo etiam imme-

morabilis c. fin. de consuetud. c. Que contra c. Mala. & c. Frustra. 8. distinct. Deinde, quod licet aliquot per ignorantiam aut temeritatem, vñ sunt opinione contraria; alij tamen longè plures, vñ sunt communij, vt monstratum est supra q. 1. nu. 50. & par est credere; eo quod quasi omnes confessarij eam tenuerunt: neque sunt tot, qui ei contrauerint, quot alij putant. Nam ex corollariis præfatis primæ questionis, repetitis supra, q. 1. à mon. lxxv, usque in finem, & redactis in summam infra, q. 3. mon. ultimo, colliguntur multæ causæ, quibus excusat. Tertio, quod vt singulariter in d. q. 185. art. 7. ait Caet. mentem diui Thomæ securus, hæc non est consuetudo, sed abusus contra ius diuinum. Et in Sec. 2. q. 43. art. 8. asseruit, quod omnis donatio rei ecclesiastice, pietate vel necessitate vacua, non est distributio, sed dissipatio à dispensatore usurpata: & quod maximè aduentendum est, agit de ipsius met Papa impensa, & dispensatione. Quæ Caetani doctrina, non est tam eius, quam Clementis in d. lib. 1. & 8. de confit. & aliorum Sanctorum, & ferè omnium doctorum citatorum supra ead. q. mon. vii. & q. 1. mon. xxxviii.

S V M M A R I V M.

Beneficium qui confert indigno, cujus restitutes. num. 1.

XXIII. Moneo, nil etiam obstat id, quod aiunt Aduerfarij, videlicet, quod licet beneficiariorum collatores peccent non conferendo ea dignioribus. c. Licet. 8. q. 1. & 8. Nunc autem 25. distinct. c. Graue, de præb. non tamen videntur obligati ad restituendum postea quam ea contulerunt. Nihil, inquam, id obstat; imo plus

plus iunat nostram causam, quām contradicentium: quoniam in collator obligatur ad conferendum ei, qui dignus fit; & si contulerit indigno, tenetur ad restituendū, secundum omnes: quāmvis alij dicant, restituere debere dīgno, qui fuit neglegētus, vt Caiet. Sec. 2. q. 62, art. 2. Alij vero Ecclesīe cui nocuit, vt Adri. in d. q. 12. & Sotus lib. 5. q. 6. art. 3. de iust. & iure: quorum sententia melior nobis videtur. Et ita nos dicimus: beneficiarium esse obligatum ad danda superflua digno, pulata, pauperi vel operi pio; & si ea confert alij, cōfert indigno, & manet obligatum ad restituēdū eis quibus nocuit.

S V M M A R I V M.

Bona destinat a immediatē pauperibus, ad quem modum differant a deputatis immediatē beneficiariis. num. 1.

XXIII. Moneo, nil etiam obstare Thomae dictū in Sec. 2. q. 185. art. 7. & Quodlib. 6. art. 12. quo ponit grāde discrimen inter bona ecclesiastica principaliter deputata ministris, & minus principaliter pauperibus, & operibus piis; & inter illa, quā principaliter depurantur pauperibus, & minus principaliter ministris: & videatur præfato N. non esse aliud, quām quād male impensa circa hāc, obligat ad restituēdū; non autem maleimpensa circa illa. Nil, inquam, hoc obstat. Tū, quia vt vbi supra. q. 2. nu. 10. & suprā eod. monito x. monstratum fuit, S. Thōm. non est in cōtraria opinione. Tum, quia discrimen prædictū optimē verificatur in eo, quād longē maiorem potestatem habent ministri circa bona principaliter depurata eis, quām circa alia. Quoniam prius sunt alēdi de illis ip̄si, quām Ecclesia reparanda. c. De his, de eccles.

S V M M A R I V M.

Pauper liberius expendere potest quiesita per eleemosynam, quām beneficiarius quiesita per beneficium. num. 1.

X X V. Moneo, quād nil obstant etiā illa quatuor quē Adrianū in 4. de restit. q. 12. col. 6. mouerunt, nō quidē ad negandū quād peccant mortaliter, sed tantum quād non tenentur ad restitutionē. Primum, quād pauper, eleemosynam sibi largitam expendēt superfluē aut voluptuosē, non teneatur ad restituendū. Altetum, quād omnes diutes tenentur ex superfluis facere eleemosynam; non tamen tenentur ad restitutionem non faciendo ēā; quamvis in eo mortaliter peccent. Tertium, quād obligatio quā obligat soli Deo, nō habet onus restituendi; licet obligatus peccet mortaliter non soluendo. Quartum, quād qui recipit centū aureos, cum onere impendendi illos in honorē vel gloriam Regis vel ciuitatis, non tenetur restituere, si eos in id non expenderit. Nihil, inquam, hāc obstat: quia priora duo argumenta sumuntur per locum à simili, qui iuridicus quidem est; iuxta c. Inter cæteras, de rescript. & c. 2. de translat.: sed dissoluitur per dissimilitudinem, iuxta notata in dictis capitulis, & in c. Constitutus, de appellat. quā in casu proposito inuenitur. Nam eleemosynæ non dātur pauperi sub modo, quo redditus

L 2 bene-

beneficiorum beneficiariis cōceduntur. Nec diuitibus Deus bona concedit cum speciali obligatione faciendi eleemosynam, quemadmodum decima, aliaque bona, fuere olim cōcessa, hodieque cōceduntur Ecclesiae. Tertium autē, falsum est: nam obligatio soli Deo quāsita, producit necessitatē restituendi. Si enim quispiam aliquid Deo voleat, aut iuret se illi daturum, receperit, ut Deo det, ad restituendum illud Deo tenetur. c. Sunt qui opes, &c. Sacrilegium. 17. q. 4. & c. Debitorum, de iure iurū. Quartū item falsum est: nam si quis centum aureos accipiat, ut in honore Regis vel ciuitatis conuertat, restituere tenetur, si non conuerterit in illum honorē, vel ei à quo accepit, aut Regi vel ciuitati. arg. l. i. & l. Legatam. ff. de administ. rerum ad ciuit. pertin. l. Legatum ciuitatis. ff. de usu & usufruct. legat.

S U M M A R I U M .

Beneficiario ab aliquo accipiens aliqua de redditibus eius; an & quando peccet, & restituere teneatur. num. 1.

Debitore ab aliquo qualis accipiens aliquid teneatur, creditoribus eius restituere. num. 1.

Beneficiario ab aliquo dotatam, qualis ducēs peccet, & teneatur restituere. nu. 2.

Beneficiario ab aliquo, qui aliquid male accipit, cui restituet. num. 3.

Beneficiarij debita, an solvi possint ex debitu eius nō perceptis ante mortem. nu. 4.

X X VI. Moneo, in prafato libello sub finem q. 2. inferri: Primum, quod ingens est dubium; An accipiens aliquid iniuste à beneficiario ex redditibus ecclesiasticis, teneatur ad eius restitucionem. Et quidem alij putant teneri, alij contrā. Nobis videtur, Primum pendere decisionem huius quæficationis à legibus loquentibus de de-

bitoribus facientibus aliquid in fraudem creditorum, quæ habentur sub tit. ff. de his quæ in fraudem creditorum, & C. de reuocand. his quæ in fraudem, & §. Item si quis in fraudem, Instit. de action. Nam vt suprā q. 1. mon. x v 11. probauimus; beneficiarij debitores sunt pauperū, & operum piorum, ipsique pauperes, & pia opera, creditores sunt ilorum. Secundo dico, quod is qui aliquid à beneficiario accepit, non tenetur restituere si beneficiarius si: soluendo; quia cùm debitor est soluendo, eius creditores nihil repetrere possunt ab eo, qui à debitore aliquid, quacumque ex causa etiam donationis, aut alia lucrativa accepit. l. Ex his. & l. Ait prætor. §. Propterea, ff. quæ in fraud. & l. penul. de reuocand. his, quæ in fraud. ibi. Possessis & distractis. Nam leges prædictæ, in debitores fraudatores edite, cessant, cùm debitor potest soluere creditoribus; quod indubie locum habet in beneficiario habente bona patrimonialia vel quasi, quæcumque velit donare potest, iuxta tradita in illustrationibus proximæ quæficationis. Imò etiam credimus, quod licet beneficiarius solùm habeat redditus beneficij, si tamē velit sumptus diminuere, ac frugalius viuere, aut alio modo bona congerere, vt pauperibus sati faciat, quod tunc is, qui aliquid accepit, non amplius teneatur quam illum moneire, vt vitam agat frugalē, parcat sumptibus; & bona querat unde possit restituere, idque expectate. Tertio dico, quod si ignorans clericum beneficiarium soluendo non esse, nec amplius eum in bonis habere, quām id quod sibi donatum volebat, id ab eo accepterit ex causa onerosa iusta, quod nō tenetur ad restitucionem. Ea primum ratio-

ratione; quod ut accipiens aliquid ex contractu, aut ex causa onerosa, à debitore fraudatore, teneatur ad restitutionem, duo interuenire opòretur. Primum, ut debitor soluendò non sit; secundum, ut suscipiens ab eo, sciat eū non esse soluendo. d.l. penul. C. de reuocand. his quæ in fraud. l. Qui auté, §. Similique modo. ff. cod. Secunda ratio est; quia is, qui à clero beneficiario aliquid ex titulo oneroso, veluti ex contractu emptionis aut locatio- nis, altiorē contractu nominato, siue etiam innominato iusto suscepit bona fide, tantudem dedit quantum suscipit; & subinde nihil restituere tenebitur per illam lögè pulcherrimam do- Etinam Scotti viri perspicacissimi in 4. dist. 15. q. 2. art. 2. quam citauimus in Comment. c. final. de vñ. nu. 13. & probatur per dicta Thom. Sec. 2. q. 58. art. 6. & q. 59. art. 2. videlicet; quod in omnibus commerciis & contractibus est seruanda iustitia commutativa; ita quod tantum valeat quod datur, quantum valet quod accipitur. Quar- tò dico, quod accipiens aliquid à be- neficiario ex donatione, aut ex alia causa lucrativa, quem scit nil amplius in bonis habere, quam id quod pau- peribus erogare teneatur, debet quod accipit restituere, si beneficiarius do- nator illud non restituerit, siue sciat donatarium, siue ignoret beneficiariū donatorē soluendo non fuisse. Quia, ut suscipiens à debitore fraudatore ex causa lucrativa ad restitutionē tene- tur, sufficit ipsa re fraudari creditorē, quamvis is qui suscipit, fraudem non participet. l. Qui auté, §. Similique. ff. Quæ in fraud. Nec his obest, si quis- piam dicat, bona beneficiarij obligata esse tacite; & hypothecata pro ref- ratione damni à beneficiario illati bo-

L 3 co

eo modo ipsius beneficiarij creditores præferuntur pauperibus; sed ipse beneficiarius se ipsum, tanquam pauperem, præfert aliis pauperibus, propter potestatem sibi à iure concessam erogandi reliqua suorum reddituum pauperibus, quos ipse elegerit. Quibus suffragatur id quod diximus in Manuali cap. 25. nu. 131. & suprà in præfato monito xlvi. scilicet; beneficiarium debita sua, etiam iniustè contracta, soluere posse de reliquis suorum reddituum, illa accipiendo tamquam pauper, ut diximus; vex illis soluat tamquam pauper nomine suo debita sua. Infertur secundo, quod non abs re dubitatur; An is qui cum consanguinea, aut propinqua beneficiarij vel alia matrimonium contrahit, peccat mortaliter, accipiendo illam dotem; & an teneatur acceptam restituere, & petens promissam, sit repellendus. Et nobis videtur, quod si probabiliter putet, beneficiarium posse tā amplam dotem iustè constituere, non peccat acceptando illam, nec non restituendo acceptam, nec petendo promissam. Primum ex ratione, quia recipit dotem ex causa maximè onerosa, l. Pro oneribus. C. de iure dot. & c. Salubriter, de vslr. Deinde, quod clericī tenetur soluere ex suorum beneficiorum redditibus sua debita. c. Peruenit, de fideiuss. cum ei annot. per solutionem pulcherrimam, quam inseruimus Manuali, cap. 25. num. 130. & latius explicuimus q. 1. mon. xlvi. & c. Cum secundum, de prab. etiam iniustè contracta, si alia bona non habeant. Et clericus, qui dotem promisit, ignorantē non posuisse illam à se promitti, tenetur ob promissionem & dolum commissum dotem soluere, ac resarcire ei damnum quod accepit ex

nuptiis contractis, sub spe promissio-
nis inutilis dotis, & subinde obliga-
tur. arg. l. 1. §. Ait prætor. & l. penul.
& seq. ff. de dolo, & per supradicta in
illatione præcedentijs in promissione
dotis, ut prædictū est, contrahens has
nuptias non participauit fraudem fa-
ctā pauperibus, & piis operibus; alio-
qui contradicendum videtur. arg. l.
penul. & seq. ff. de dolo; & magis spe-
ciatim, in l. Si debitore. & l. Ait præ-
tor. & l. Si quis participet. ff. Quia in
fraud. cred. Tertio infertur, quod ele-
gans dubiū à paucis proposuit est; cui
scilicet restituendum sit id, quod per-
peram est datum, aut receptum à be-
neficiario ex redditibus ecclesiasticis.
Ego existimo satis excusari eum, qui
illud restituere ipsi beneficiario, aut
eius Ecclesia in opera illius pia con-
uertendum, aut etiam si restituat alii
pauperibus vel operibus piis. Nam
licet ipse beneficiarius in alios paupe-
res, aut in alia etiam opera pia illud
fortè impendisset, iuxta dicta suprà,
q. 1. monit. lxxvii. nu. 2. & 4. ta-
men cùm non teneatur beneficiarius,
ut ibidem mōstrauimus, certis & no-
minatis pauperibus, vel piis operibus
erogare; is qui ab eo accepit, excusatur
restituendo illis, quibus donando ipse
beneficiarius satisfecisset, tanquam
scilicet, in eius locum sufficiens. Quia
surrogatus sapit naturam eius, cui sur-
rogatur. l. Si eum. §. Qui iniuriarum.
ff. Si quis cauio. & c. Ecclesia S. Ma-
riae, ut lit. penden. Quarto, infertur,
furisse perquam duram Iulij 111. sum-
mi Pontificis Extrauag. prohibentem,
debita Episcoporum & aliorum bene-
ficiariorum non soluta, solui ex fru-
ctibus, aut redditibus ipsorum bene-
ficiariorum nondum exactis. Tum,
quia licet ipse Iulius iustis ductus ra-
tioni-

tionibus id sanxisset , & in Lusitania multos excitasset tumultus : tandem tamen v̄su recepta non fuit . Tum, quia non fuit satis promulgata . Tum, quia redditus beneficiorū , statim cū redditus percipiuntur, non solent solui propter ipsorum locationes, quibus solutio differtur . Tum , quia oportet interdum beneficiarios mutuū dare, & solutionem expectare : saepe etiam ex mutuo viuere, etiam ad verius & opportunius eleemosynas elargēdas . Tum, quia decedens obseratus, pauper est censendus; & subinde nomine eius solutum , pauperi datum in intelligi debet, ut suprā. q. i. monit. xlv. docuimus . De intellectu autem Extravag. præfatae Iulij 111. dicemus in Comment. quem vñā cum hac apologia scribimus, de spoliis clericorum, in c. Non licet Pape. 12. q. 2.

S Y M M A R I V M .

Beneficiarios non esse liberos à legibus iustitia per dicta ipsius N. probatur num. 1.

Leges generales non solum vera & specialis iustitia, sed etiam charitatis & aliarum virtutū determinari possunt ; imo re ipsa determinata sunt legibus specialibus, num. 2.

Charitatis lex de amando Deum, licet non determinetur quid ad amandi mensurā; determinatur tamen quid ad alias circumstantias, num. 3.

XXVII. Moneo, inferri etiam ex predictis : Primo, quod præfatus N. parum firmiter dicit, in 4. part. cap. 5. se probatē contrasententiam receptā; beneficiarios liberos esse à legibus iustitiae, vinculōq; restitutioonis in redditum suorum dispensatione . Quoniam latè probatum est contrarium supra eadē quæst. monit. vii. & ix. & mon. xxvii. xxxix. & l. Et ultra ibi posita, pôdero cōtra N. quod

ipsemet in ipsomet c. 5. pag. ante penult. bis affirmat, multo magis peccare illos cum de superfluo suorum reddituum non faciunt eleemosynam, quam laicos de superfluo suorum, nō facientes eam: & in pag. penult. addit, quod ex natura rerum matus peccatum committitur in abuso reddituum ecclesiasticorum, quam aliorum. At nulla ratione alia hoc contingere potest, quam quia lege aliqua iustitiae ad id tenentur ipsi, qua laici non tenentur: cū ipsemet in eod. cap. pag. 16. featuretur lege charitatis & misericordiae omnes ex equo teneri, iuxta illud Ambrosij, quod ipse in hoc citat ad verbū in c. In singulis. 86. dist. Misericordia est communis vñus; ideo commune præceptū est omnibus etatib⁹ omnibus officiis necessaria, & ab omnibus defertēda; nō publicanus, nō miles exceptur, nō agricultor vel urbanus, diues & pauper: omnes in communi admonentur, vt cōferant nō habēti. Misericordia enim plenitudo virtutū est, & omnib⁹ est proposita. hęc ibi. Et quod ipsemet in d. c. 5. sequitur sententiam cōmunem, quę habet; etiā laicos tene-ri sub pœna peccati mortalis, ad im- pēndendum superflua pauperibus, etiā extra necessitatē extrema, lege charitatis: & ita vel utrique peccant equaliter, quod ipse negat: vel aliqua alia lege tenentur clerici ad id, qua non tenen- tur laici; quod ipsum oportet cōfiteri; & cū nō sit alia quam iustitiae, illa te- netur: quę nostra & cōmuni cōclusio est. Nec prodest ei respondere, quod ratione persone vel ordinis clericatus magis peccant arg. c. Homo christia-nus. 40. dist. Tum, quia circumstantia illa personae, non auger adeō pec- catum, vt de veniali efficiat mortale, nisi votum, vel alia lex particularis

L 4 infin-

infringatur, ut probat S. Thom. Sec. 2. q. 186. art. 10. Tum, quia ipsemet ait prouenire ex natura & conditione reddituum ecclesiasticorum. Qualem necundū habent, nisi ex lege iustitiae, quae iubet ut rebus alienis in eos vslus ad quos dantur, vt amur; & non in alios. §. Furtum. Institut. de oblig. quae ex delict. nasc. Clem. Quia contingit, de relig. domib. & quae iubet ut paecta seruemus, onerāque iniuncta cōmodis subeamus. c. 1. de paet. l. 1. eod. tit. l. 2. C. de donat. quae sub modo. & l. Secundū naturā. ff. de reg. iur. & alia citati in mon. x v 11. Nec item prodēst ei respondere id, quod ipsemet insinuat, scilicet; quod ideo magis peccant, quia & si non contraenunt legi & præcepto iustitiae, contraenunt tamen intentioni. Quia ut diximus q. 1. monito lxxviii. & lxxxii. ipsemet dicit, eum qui contraenit intentioni legis, non peccare, si quod ea præcipit seruet. Et quia ipse ex æquæreditus ecclesiasticos redditibus patrimonialibus, in quibus certum est, eos non peccare plus quam laicos: & ita nunquam neque ipse, neque vilus alius se ab hac replicatione iuste absoluere poterit. Secundò infertur, nil prodesse præfato N. id, in quod ipse veluti ansa trahente ansam, incidit in d. c. 5. pag. 2. scilicet; quod solæ leges naturales generales pertinentes ad iustitiam, determinantur per leges positivas: & quod leges pertinentes ad charitatem non determinantur, neque determinari possunt per eas. Primum quidem, quod ex eo concessio nil contra nos in bona consequentia inferri posset. Deinde, quia illud est falsum, neque vsquam id dixit S. Thom. cui ipse id imponit, ut mox monstrabitur. Tum, quia lex generalis naturalis de

colēdo Deo, quæ pertinet ad religionem, & est alia diuersa virtus à iustitia speciali vera, iuxta S. Thom. Sec. 2. q. 58. art. 7. adiuncta. q. 81. ar. 1. & s. determinata fuit in legē veteri per plures leges positivas, quales erāt omnes cæmoniales: probat id S. Thoma Prima. 2. q. 99. art. 5. & in noua per multas leges ecclesiasticas, qualis est de Missa festis audienda c. Missas, de consecr. dist. 1. & de Missa in altari lapideo facienda. c. Altare, ead. dist. & cum vestibus sacris. c. Vestimenta, ead. dist. & multæ aliae, de quibus in d. dist. & in tit. de consecr. eccles. vel altaris. Tum, quia lex naturalis de ieiunando generalis, quam constat pertinere ad temperantiam, non ad iustitiam, determinatur quod ad modum & tempus per multas leges ecclesiasticas, ut ipsemet Diuus Thom. probat in Sec. 2. q. 147. art. 3. Tum, quia illi legi generali de viuendo secundum rationē humanam & diuinam, quæ secundum omnes est naturalis c. Consuetudo. 1. dist. c. Quæ contra. 8. dist. quæ nō solùm pertinet ad iustitiam, sed etiā ad omnes alias virtutes; datæ sunt quamplurimæ determinations per quamplurima particularia præcepta tam diuina quam humana de omnibus virtutum actibus lata, ut videre est apud D. Thom. Sec. 2. in fin. cuiuslibet tractatus cuiuslibet virtutis tam theologæ quam moralis. De præceptis quide fidei q. 1. 6. de præceptis spei q. 22. de charitatis q. 44. de prudentia q. 50. & de aliis in aliis locis citatis supra eadem q. mon. 1. Tum, quia lex generalis charitatis diuina & naturalis de amando Deo & proximo, multis modis declaratur; & determinatur legibus humanis, & diuinis positivis. Nā omnia præcepta Decalogi datur propter

pter charitatem Dei & proximi, iuxta Thom. qui in p̄fata Sec. 2. q. 44. art. 1. ad 3. sic ait: Omnia præcepta Decalogi ordinantur ad dilectionem Dei & proximi: & ideo præcepta charitatis non fuerunt cōnumeranda inter præcepta Dēcalogi, sed in omnibus includuntur. & art. 2. ait, oportuisse legeū naturalem de amando Deo distingui & declarari per duo præcepta de diligendo Deum, & de diligendo proximum, & in artic. 3. addit hæc alia. Omnia præcepta pertinentia ad charitatem & actus eius, includi quidem in duobus supradictis, sed propter tardiores, de singulis explicitè præcepta esse tradita. De Gaudio quidem, ad Philippen. 4. Gaudete in Domino semper. De pace autem, ad Hebræos 12. Pacem sequimini cum omnibus. De beneficentia autem, ad Galat. vlt. Dū tempus habemus, operemur bonum ad omnes. De singulis beneficentia partibus, inueniuntur præcepta tradita in sacra Scriptura, ut patet dili- genter consideranti, hæc ille: & in 4. artic. concludit, quod legi de amando Deum generali, adiuncta est lex par- ticularis de modo amandi eum, scilicet, ex toto corde: & magis præcipi- tur modus actionum virtutis charitatis, quam modus actionum aliarum virtutum. Ad idem est, quod lex de charitate & de diligēdo Deo & proximo genera- lis, determinatur per leges de ordine ac modo in eo seruando; de quibus latè Tho. per 13. articulos in Sec. 2. q. 26. Est tex. opt. cū glos. c. primo. 30. dist. & per leges de diligendo non so- lum verbo, sed etiam opere. 1. Ioā. c. 3. Et rursus lex de diligēdo proximū opere per illa duo præcepta de faciendo

eleemosynā de superfluo. De quibus nunc etiā vna cū hac Apologia cō- ponimus Commētarium in c. Quie- scamus. 42. distinet. Non obstant ea quæ ait Thom. Prima 2. q. 99. art. 5. Tum, quia solum loquitur ibi de præ- ceptis legis veteris; & dō illis solum dicit duo. Alterum est, quod omnia præcepta legis veteris reducuntur ad moralia, cæremontalia, vel iudicia; quod nil facit pro eo. Alterum est, quod determinatio legis in rebus hu- manis pertinet ad iudicia; in rebus autem diuinis ad cæremontalia: quod etiā nil facit pro eo, & pro nobis mul- tum; quatenus præsupponit, non so- lum posse fieri, sed factas esse aliquot determinationes cæremontaliū, quas constat non pertinere ad virtutē iusti- tia. Tum, quia exp̄t̄s̄ ait; præcepta generalia quæ p̄tinēt ad religionem, determinari. Et cōstat, quod licet reli- gio, quæ ordinat hominē quod ad cul- tum Dei, sit virtus adhærens iustitiae speciali, tamquā pars potentialis eius, non tamen est iustitia vera, quæ est ad alterū secundum equalitatē, ut dicitur supra ead. q. mon. I. & seq. & colligi- tur ex Thom. in Sec. 2. q. 82. art. 4. adiuncto eo quod dicit in q. 57. art. 3. Non obstant etiā verba Thomæ, quæ Adversarius citat in Sec. 2. q. 134. art. 3. quæ solum significant, non esse de- terminatam certam mensuram Deum amandi, ultra quam cum amando peccetur per excessum, sed non ait, nō posse fieri determinationes, & decla- rationes super modo, loco, tempore, & aliis circumstantiis amandi; quinimò contrarium affirmit in locis supra eis- dem monitis, ad hoc citatis.

APO-